

Betænkning afgivet af Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget den 2. september 2025

Betænkning

over

Forslag til lov om bygge- og anlægsprojekter samt driftsaktiviteter med væsentlige nationale forsvarsformål eller væsentlige civile beredskabsformål

[af forsvarsministeren (Troels Lund Poulsen)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 13 ændringsforslag til lovforslaget. Enhedslistens medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1, 2, 5, 7 og 9-11, og Theresa Scavenius (UFG) har stillet ændringsforslag nr. 3, 4, 6, 8, 12 og 13.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, DD, M, KF, LA, RV, DF og IA) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*. Flertallet vil stemme imod de stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (SF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse*. Mindretallet vil redegøre for sin stilling til de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Et *andet mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de under nr. 1-5 og 7-13 stillede ændringsforslag. Såfremt det under nr. 7 stillede ændringsforslag ikke vedtages, vil mindretallet stemme for det under nr. 6 stillede ændringsforslag.

Et *tredje mindretal* i udvalget (ALT) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de under nr. 1-6 og 8-13 stillede ændringsforslag. Såfremt det under nr. 6 stillede ændringsforslag ikke vedtages, vil mindretallet stemme for det under nr. 7 stillede ændringsforslag.

Et *fjerde mindretal* i udvalget (Theresa Scavenius (UFG)) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de under nr. 1-6 og 8-13 stillede ændringsforslag. Såfremt det under nr. 6 stillede ændringsforslag ikke vedtages, vil mindretallet stemme for det under nr. 7 stillede ændringsforslag.

Borgernes Parti, Naleraq, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betækningsafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Danmarksdemokraterne

Danmarksdemokraterne indstiller lovforslaget til vedtagelse, men er bekymrede for, at klagemuligheden med lovforslaget begrænses for borgere, der bliver naboer til anlæg med forsvarsformål. I stedet havde Danmarksdemokraterne gerne set, at klageadgangen i nogen form blev bevaret og eventuelt afkortet i stedet for helt afskåret. Danmarksdemokraterne havde et ønske om mulighed for at fastholde en form for administrativ klageadgang, som borgere, der bliver berørt af opførelsen af anlæg med forsvarsformål, ville kunne tilgå i en tidsbestemt periode med en hurtig ekspedition af klagen.

Danmarksdemokraterne finder dog, at den nationale sikkerhed er af så væsentlig karakter, at dette lovforslag er absolut nødvendigt for at sikre det danske forsvar og landets sikkerhed. Samtidig anerkender vi behovet for, at der skal bygges hurtigt, og en effektiv sagsbehandling er nødvendig for opførelsen af militære anlæg. Derudover hæfter vi os ved midlertidigheden af loven, samt at ministeren, jf. proportionalitetsprincippet, er forpligtet til at tage de mindst indgribende tiltag hvis muligt og dermed bruge denne lov som en undtagelse. Herudover er det for Danmarksdemokraterne vigtigt, at klageadgang igennem domstolene med lovforslaget stadig er en mulighed, selv om vi godt kunne have ønsket en løsning med bredere klageadgang.

Socialistisk Folkeparti

Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget udtaler, at med SF's støtte til lovforslaget lægger partiet til grund, at forsvarsministeren i sit svar af 1. september 2025 på L 222 – spørgsmål 53 vedrørende henvendelsen fra Advokatrådet

og Danske Advokater, jf. L 122 – bilag 4, har svaret bekræftende på, at projekter og aktiviteter bør gennemføres ved anlægslov eller særlov, medmindre formålet herved forspildes.

Radikale Venstre

Radikale Venstres medlem af udvalget udtaler, at Radikale Venstre bakker op om lovforslaget og anerkender nødvendigheden af at iværksætte tiltag med henblik på gennemførelse af projekter og driftsaktiviteter på forsvars- og beredskabsområdet. Vi noterer os, at hensigten med lovforslaget er gennemførelse af en række specifikke projekter af væsentlige nationale forsvarsformål eller væsentlige civile beredskabsformål.

Radikale Venstre har stillet en række spørgsmål med henblik på at få klargjort og oplyst delelementer i lovforslaget, samt hvilke overvejelser der ligger bag lovforslaget. Vi noterer os, at vores spørgsmål er blevet besvaret tilfredsstillende.

Angående klageadgang noterer vi os, at det ikke er påkrævet af ministeren at ophæve klageadgang i forbindelse med gennemførelse af anlægsprojekter, men at det er et muligt tiltag, som kan benyttes, alene såfremt det er nødvendigt for gennemførelsen af projektet. Vi noterer os også, at en afkortet klageadgang kan have negative konsekvenser for borgere, da sagerne ikke nødvendigvis kan belyses tilfredsstillende på kort tid.

Angående driften af projekter, der rækker ud over lovens solnedgangsklausul, noterer vi os, at driften kan fortsætte, jf. bemyndigelsen i loven, men at et flertal i Folketinget til hver en tid kan ophæve eller ændre rammerne. Det er ligeledes vores forståelse, at eventuelle gener ved drift højst sandsynligt vil angå støj, og at det således ikke er hensigten med lovforslaget, at drift af visse projekter skal forårsage forurening og andre miljømæssige konsekvenser på ubestemt tid.

Radikale Venstre anerkender ligeledes, at det alt andet lige er svært at forestille sig, at den til enhver tid siddende regering og et flertal i Folketinget ønsker at sidde en eventuel miljøkatastrofe overhørig som følge af loven. I den forbindelse – og generelt for projekter under lovforslaget – noterer vi os med tilfredshed, at Folketinget orienteres og inddrages løbende. Radikale Venstre noterer sig ligeledes, at fravigelse af regler i f.eks. naturbeskyttelses- og miljøbeskyttelseslovgivningen, hvis det måtte være påkrævet, kun kan ske, i det omfang at det stadig er i overensstemmelse med EU-retten og andre internationale forpligtelser.

Afslutningsvis noterer vi os, at loven indebærer en solnedgangsklausul med udgangen af 2028, og at såfremt loven forlænges, skal det ske på baggrund af en ny vurdering af den sikkerhedspolitiske situation. Vi hæfter os ligeledes ved, at der i forbindelse med lovens ophævelse udarbejdes en evaluering af erfaringerne med lovens anvendelse.

Alternativet

Alternativets medlem af udvalget kan ikke støtte lovforslaget. Det giver forsvarsministeren en helt usædvanlig magt til at sætte ti centrale love ud af kraft – herunder planloven, naturbeskyttelsesloven og miljøbeskyttelsesloven – uden offentlighed, uden klageadgang og uden reel kontrol.

Det betyder, at man kan ofre sårbar natur, truede arter og drikkevandsressourcer til fordel for militære projekter – uden at borgerne kan få indsigt eller retsgarantier.

Organisationer som Justitia, Danske Advokater og Danmarks Naturfredningsforening advarer alle om konsekvenserne: koncentration af magt, tab af retssikkerhed og potentielt uoprettelige miljøødelæggelser.

Alternativet anerkender behovet for handlekraft i en alvorlig sikkerhedspolitisk situation. Men det er netop i krisetider, at demokratiet og retsstaten består sin prøve. At tilsidesætte natur, miljø og borgernes rettigheder på denne måde er en farlig vej, som Alternativet ikke kan støtte.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (EL), tiltrådt af et *mindretal* (ALT og Theresa Scavenius (UFG)):

Til titlen

1) I lovens titel udgår »samt driftsaktiviteter«.
[Præcisering af lovens titel]

Til § 1

2) I § 1 udgår »samt driftsaktiviteter«.
[Begrænsning af lovens anvendelsesområde]

Af et *mindretal* (Theresa Scavenius (UFG)), tiltrådt af et *mindretal* (EL og ALT):

3) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:
»Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på bygge- og anlægsprojekter, der alene har afledte virkninger med beskæftigelsesmæssige og økonomiske fordele for forsvars- og beredskabsformål.«
[Begrænsning af lovens anvendelsesområde]

4) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:
»Stk. 2. Der nedsættes en forsvars- og beredskabskommission til at foretage vurderingen af, hvornår loven finder anvendelse, og hvornår det vurderes, at der er »afgørende hensyn til den nationale sikkerhed«. Kommissionen skal inddrage faglige eksperter, relevante myndighedspersoner og politisk udpegede repræsentanter, der afspejler et bredere parlamentarisk grundlag.«
[Nedsættelse af en forsvars- og beredskabskommission]

Til § 2

Af et *mindretal* (EL), tiltrådt af et *mindretal* (ALT og Theresa Scavenius (UFG)):

5) I stk. 1 udgår »eller en konkret driftsaktivitet«.
[Begrænsning af bemyndigelse]

Af et *mindretal* (Theresa Scavenius (UFG)), tiltrådt af et *mindretal* (ALT):

6) *Stk. 1, nr. 3*, affattes således:

»3) Der er klageadgang efter gældende lovgivning. Ved særlige tilfælde, der kræver hurtig behandling, nedsættes sagsbehandlingstiden af klager ved at tilføje ekstra ressourcer til sekretariatet, der behandler klagerne, således at klagerne kan behandles på maksimalt 14 dage.«

[Regler om klageadgang]

Af et *mindretal* (EL):

7) *Stk. 1, nr. 3*, affattes således:

»3) klagefrister inden for nærmere angivet lovgivning.«
[Regler om klageadgang]

Af et *mindretal* (Theresa Scavenius (UFG)), tiltrådt af et *mindretal* (EL og ALT):

8) Efter *stk. 2* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 3*. Regler, der fastsættes efter *stk. 1*, skal sendes i 4 ugers offentlig høring forud for udstedelse. Loven giver ikke mulighed for en generel afvigelse fra den generelle praksis med hensyn til en offentlig høring. En specifik afvigelse vil kun kunne forekomme med en konkret begrundet vurdering, hvis der er en klar sikkerhedspolitisk risiko for at bringe aktivitetens formål og gennemførelse i fare.«

[Krav om offentlig høring]

Af et *mindretal* (EL), tiltrådt af et *mindretal* (ALT og Theresa Scavenius (UFG)):

Til § 3

9) I *stk. 1* udgår »eller en konkret aktivitet«.

[Begrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde]

10) I *stk. 2* udgår »eller aktivitetens«.

[Begrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde]

Til § 4

11) I *stk. 1* udgår »samt driftsaktiviteter«.

[Begrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde]

Af et *mindretal* (Theresa Scavenius (UFG)), tiltrådt af et *mindretal* (EL og ALT):

Til § 5

12) I § 5, 2. pkt., udgår »og afholder udgifter hertil«, og »samt« ændres til: »og«.

[Konsekvensændring]

13) Som *stk. 2* og 3 indsættes:

»*Stk. 2*. Den, som gennemfører et konkret bygge- og anlægsprojekt omfattet af § 1, afholder udgifter forbundet med

arbejder på ledninger i eller over arealer, hvor projektet skal gennemføres.

Stk. 3. Arbejder på ledninger i eller over arealer, hvor bygge- og anlægsprojekter omfattet af § 1 skal gennemføres, må kun udføres af hertil uddannet personale.«

[Afholdelse af udgifter til ledningsarbejder og krav om særligt uddannet personale ved ledningsarbejder]

Bemærkninger

Til nr. 1

Med ændringsforslaget foreslås lovens titel ændret således, at driftsaktiviteter udgår.

Til nr. 2

Med ændringsforslaget foreslås bestemmelsen i § 1 ændret således, at driftsaktiviteter udgår af lovens anvendelsesområde. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at loven alene vil finde anvendelse på gennemførelse af bygge- og anlægsprojekter og ikke også driftsaktiviteter.

Til nr. 3

Formålet med ændringsforslaget til et nyt stykke 2 er at sikre, at loven ikke finder anvendelse på andre projekter, hvis formål ikke snævert set kan defineres som nationale forsvars- og beredskabsformål. Det eksisterende lovforslag åbner nemlig for denne mulighed ved at bruge formuleringen »i almindelighed«.

Til nr. 4

Ændringsforslaget skal sikre, at loven ikke centraliserer al magt hos forsvars- og beredskabsministeren, men sikrer en bredere forankring både parlamentarisk, lokalt og fagligt.

Når en minister ønsker at anvende afvigelserne i loven, skal ministeren have godkendelse af et kvalificeret flertal i forsvars- og beredskabskommissionen.

Til nr. 5

Med ændringsforslaget foreslås bemyndigelsen i § 2, stk. 1, ændret således, at muligheden for at fastsætte regler ikke omfatter driftsaktiviteter. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at bemyndigelsen alene vil finde anvendelse på gennemførelse af et konkret bygge- og anlægsprojekt og ikke også en konkret driftsaktivitet.

Til nr. 6

Formålet med ændringsforslaget er at sikre retssikkerhed i Danmark ved at beholde klageadgangen og gældende lov. Klager er en vigtig funktion for demokratisk forvaltning. Klagemuligheden kvalificerer administrative beslutningsprocesser og opretholder borgernes retssikkerhed.

Ved særlige tilfælde af tidsmæssig følsomhed vil der være mulighed for at hastebehandle klagerne ved at tilføje ekstra ressourcer hertil. Det er en ændring af regeringens lovforslag, der sigter imod at afskære borgernes klageadgang på grund af tidsfølsomhed.

Til nr. 7

Med ændringsforslaget foreslås bestemmelsen i § 2, stk. 1, nr. 3, ændret, således at bemyndigelsen til at fastsætte regler om afskæring af klageadgang erstattes af en mulighed for at fastsætte regler om frister for klageadgang. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at der vil kunne fastsættes regler om frister for indgivelse af klager inden for nærmere angivet lovgivning. Det forudsættes, at vedkommende minister som minimum sikrer, at borgerne får 14 dages frist for indgivelse af klager.

Til nr. 8

Med ændringsforslaget foreslås det fastsat som § 2, stk. 3, at regler, der fastsættes efter stk. 1, skal sendes i 4 ugers offentlig høring, forud for at reglerne udstedes.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at bemyndigelsen i stk. 1 til at fastsætte regler om fravigelse af anden lovgivning m.v. kun kan anvendes, når et udkast til reglerne har været i 4 ugers offentlig høring.

Intentionen med ændringsforslaget er at sikre mest mulig offentlighed om alle bygge- og anlægsprojekter, som det er i gældende lovgivning, og at sikre, at loven ikke bliver brugt bredere, end hvad der sikkerhedspolitisk kan begrundes. Derfor præciseres det, at paragraffen kun åbner for en specifik undtagelse, hvis der er specifikke begrundelser relateret til en specifik forestående sikkerhedspolitisk trussel.

Ændringsforslaget sørger for, at det kun er muligt at afvige fra offentlige høringer i særlige tilfælde, hvor der er specifikke sikkerhedspolitiske hensyn til væsentlige forsvarsformål og civile beredskabsformål, defineret af lovens nedsatte sikkerhedsudvalg.

Til nr. 9

Med ændringsforslaget foreslås bestemmelsen i § 3, stk. 1, ændret, således at muligheden for at fravige pligter for det offentlige og privates rettigheder og pligter over for det offentlige i anden lovgivning eller i afgørelser truffet af det offentlige i medfør af anden lovgivning ikke omfatter driftsaktiviteter. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at muligheden for at fravige pligter m.v. alene vil finde anvendelse på gennemførelse af et konkret projekt og ikke også en konkret aktivitet.

Til nr. 10

Med ændringsforslaget foreslås bestemmelsen i § 3, stk. 2, ændret således, at der ved fravigelse af pligter m.v. efter stk. 1 ikke lægges vægt på hensyn til formålet med en driftsaktivitet. Den foreslåede bestemmelse er en konsekvens af ændringsforslag nr. 9.

Til nr. 11

Med ændringsforslaget foreslås bestemmelsen i § 4, stk. 1, ændret således, at muligheden for at foretage ekspropriation ikke omfatter driftsaktiviteter. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at ekspropriation alene vil kunne foretages med henblik på gennemførelse af bygge- og anlægsprojekter og ikke også driftsaktiviteter.

Til nr. 12

Med ændringsforslaget foreslås det, at i § 5, 2. pkt., udgår »og afholder udgifter hertil«. Derudover foreslås det, at »samt« ændres til »og«. Den foreslåede bestemmelse er en konsekvens af det foreslåede ændringsforslag nr. 12, og bestemmelsen vil indebære, at forsvarsministeren ikke vil kunne fastsætte nærmere regler i en bekendtgørelse om, hvem der afholder udgifter forbundet med arbejder på ledninger i eller over arealer, hvor bygge- og anlægsprojekter med væsentlige nationale forsvarsformål eller væsentlige civile beredskabsformål skal gennemføres.

Til nr. 13

Med ændringsforslaget foreslås det fastsat som § 5, stk. 2, at den, som gennemfører et konkret bygge- og anlægsprojekt omfattet af § 1, afholder udgifter forbundet med arbejder på ledninger i eller over arealer, hvor projektet skal gennemføres.

Det vil således altid være den, som gennemfører bygge- og anlægsprojekter med væsentlige nationale forsvarsformål eller væsentlige civile beredskabsformål, som afholder udgifter til ledningsarbejder som led i projektet eller aktiviteten. Bestemmelsen vil indebære, at ledningsejere ikke vil skulle afholde udgifter forbundet med flytning af ledninger som følge af bygge- og anlægsprojekter med væsentlige nationale forsvarsformål eller væsentlige civile beredskabsformål.

Med ændringsforslaget foreslås der endvidere indsat et stk. 3, hvorefter arbejder på ledninger i eller over arealer, hvor bygge- og anlægsprojekter omfattet af § 1 skal gennemføres, kun må udføres af hertil uddannet personale. Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at det alene vil være uddannet personale, som må udføre ledningsarbejderne.

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 26. juni 2025 og var til 1. behandling den 14. august 2025. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høringssvar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og forsvarsministeren sendte den 19. maj 2025 dette udkast til udvalget, jf. FOU alm. del – bilag 142. Den 11. juli 2025 sendte forsvarsministeren høringsvarene og et høringsnotat til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 6 bilag på lovforslaget.

Teknisk gennemgang

Forsvarsministeren gav udvalget en teknisk gennemgang af lovforslaget den 12. august 2025.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse om lovforslaget.

Deputationer

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 1 deputation, der mundtligt har redegjort for sin holdning til lovforslaget.

Samråd

Udvalget har stillet 2 spørgsmål til forsvarsministeren til mundtlig besvarelse, som forventes besvaret inden 3. behandling.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 55 spørgsmål til forsvarsministeren til skriftlig besvarelse, hvoraf ministeren har besvaret 53 spørgsmål. De sidste 2 spørgsmål forventes besvaret inden 2. behandling.

Benny Engelbrecht (S) Bjarne Laustsen (S) Christian Rabjerg Madsen (S) Jesper Petersen (S) Kasper Roug (S)

Mogens Jensen (S) Flemming Møller Mortensen (S) Simon Kollerup (S) Christian Friis Bach (V) Hans Andersen (V)

Peter Juel-Jensen (V) nfmd. Hans Christian Schmidt (V) Peter Have (M) Charlotte Bagge Hansen (M) Aaja Chemnitz (IA)

Lise Bech (DD) Søren Espersen (DD) Carsten Bach (LA) Theresa Scavenius (UFG) Rasmus Jarlov (KF) fmd.

Mai Mercado (KF) Mads Fuglede (DD) Alex Ahrendtsen (DF) Lisbeth Bech-Nielsen (SF) Karsten Hønge (SF)

Trine Pertou Mach (EL) Søren Søndergaard (EL) Stinus Lindgreen (RV) Sascha Faxe (ALT)

Borgernes Parti, Naleraq, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	50	Radikale Venstre (RV)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	23	Alternativet (ALT)	6
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	16	Borgernes Parti – Lars Boje Mathiesen (BP)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Naleraq (N)	1
Liberal Alliance (LA)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Moderaterne (M)	12	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	5
Dansk Folkeparti (DF)	7		